

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Broj: I Kž 189/09-7

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Zlate Lipnjak-Bosanac, kao predsjednice vijeća, te Ileana Vinja, Melite Božičević-Grbić, Dražena Tripala i Žarka Dundovića, kao članova vijeća, i višeg sudskog savjetnika Vojimira Katića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. S. R., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu OKZRH), odlučujući o žalbama optuženika i državnog odvjetnika podnesenim protiv presude Županijskog suda u Vukovaru od 22. siječnja 2009. godine, br. K-48/08, u sjednici održanoj dana 12. studenog 2009. godine, u nazočnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Jasmine Dolmagić i optuženika osobno uz branitelja Z. J., odvjetnika iz V.,

p r e s u d i o j e:

Žalbe opt. S. R. i državnog odvjetnika odbijaju se kao neosnovane i potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom oglašen je krivim opt. S. R. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZR pa je, uz primjenu odredaba o ublažavanju kazne, osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci, u koju mu je, temeljem čl. 45. OKZRH, uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 6. svibnja 2006. godine do 30. listopada 2008. godine.

Temeljem čl. 132. ZKP, oštećenici su upućeni da svoj imovinskopravni zahtjev ostvaruju u parnici.

Optuženik je u cijelosti oslobođen dužnosti snažanja troškova kaznenog postupka, sukladno čl. 122. st. 4. ZKP.

Protiv ove presude žale se optuženik i državni odvjetnik.

Optuženik se žali po svom branitelju Z. J., odvjetniku iz V., zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede kaznenog zakona, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i optuženik oslobodi od optužbe. Ujedno je stavljen prijedlog da se optuženik i njegov branitelj izvijeste o sjednici drugostupanjskog vijeća.

Žalbu je podnio i državni odvjetnik zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i optuženiku izrekne stroža kazna zatvora bez primjene odredaba o ublažavanju.

Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnio je optuženik po svom branitelju, u kojem pobija žalbene navode ističući njihovu neosnovanost te predlaže da se ista odbije i postupi u pravcu žalbe optuženika.

Prije održavanja sjednice vijeća spis je, sukladno čl. 373. st. 1. ZKP, dostavljen Glavnom državnom odvjetniku Republike Hrvatske na dužno razgledanje i vraćen je s prijedlogom da se žalba optuženika kao neosnovana odbije, a žalba nižeg državnog odvjetnika uvaži i postupi u pravcu njegovog žalbenog prijedloga.

Sjednici ovog drugostupanjskog vijeća nazočila je zamjenica Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Jasmina Dolmagić, koja je ponovila navode pismenog prijedloga te optuženik osobno uz svog branitelja, odvjetnika Z. J., koji su ostali kod navoda podnesene žalbe. Također, nazočili su predstavnici Ureda OEES-a te „D.“, Z., kao promatrači.

Žalbe nisu osnovane.

Prije svega, treba reći da je prethodna osuđujuća presuda bila ukinuta uvažanjem žalbe optuženika od strane ovog Vrhovnog suda, rješenjem br. I Kž-740/08 od 30. listopada 2008. godine, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja vezano za jedan od oblika učina terećenog kaznenog djela te je predmet vraćen sudu prvog stupnja na ponovno suđenje. Ujedno je ovaj Vrhovni sud tada ukinuo pritvor protiv optuženika i pustio ga na slobodu.

U ponovljenom suđenju prvostupanjski je sud, temeljem izmijenjene optužnice od strane državnog odvjetnika, optuženika oglasio krivim za isto kazneno djelo, ali s manjim kriminalnim opsegom, čime je postupljeno sukladno uputi iz ranijeg ukidnog rješenja ovog Vrhovnog suda.

Pri tome, optuženik u žalbi pogrešno interpretira da bi razlogom ukidanja prethodne osuđujuće presude bila dvojbenost utvrđenja vezano za protupravno zarobljavanje i zatvaranje civila S. B., kao jednog od oblika tada terećenog kaznenog djela ratnog zločina. Upravo suprotno, ranijim ukidnim rješenjem ovog Vrhovnog suda ukazano je na dvojbenost utvrđenja da bi optuženik, prilikom zarobljavanja civila, još se prema njemu i nečovječno ponašao tako što bi mu propustio osigurati odgovarajuću liječničku pomoć, a taj oblik izvršenja kaznenog djela ratnog zločina u ponovljenom je suđenju ispušten iz optužnice tako da sada više nije predmetom raspravljanja.

Nije u pravu optuženik da se sada pobijana presuda temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju.

Nije sporno u ovom kaznenom postupku da je optuženik za vrijeme okupacije V. tijekom Domovinskog rata, kao pripadnik srpskih paravojskih postrojbi koje su se priključile tzv. JNA, zajedno sa trojicom nepoznatih pripadnika, lišio slobode ranjenog civila hrvatske nacionalnosti S. B. i predao ga okupacijskim snagama nakon čega spomenuti civil nikada nije pronađen te je rješenjem Općinskog suda u Vukovaru od 17. studenog 1998. godine br. R/1-461/97 proglašen umrlim.

Optuženik u žalbi ponavlja da se nije radilo o protuzakonitom zatvaranju civila, jer da je on postupao po naredbi nepoznatog oficira tzv. JNA da se tijekom „akcije čišćenja“ svi civili odvedu iz ratom zahvaćenih dijelova grada i time, navodno, spase njihovi životi. Budući se tako postupalo i sa svim drugim civilima, zaključuje da se ovdje ne radi o kaznenom djelu ratnog zločina, već, eventualno, o kaznenom djelu učestvovanja u oružanoj pobuni na što treba primijeniti odredbe Zakona o općem oprostima i protiv optuženika odbiti optužbu.

Nasuprot tome, ovaj Vrhovni sud ocjenjuje da je prvostupanjski sud sve činjenice u postupku pravilno i potpuno utvrdio te je osnovano zaključio da je optuženik, zajedno s druga tri pripadnika srpskih paravojskih postrojbi, učestvovao u protupravnom lišenju slobode i zatvaranju civila na način koji je suprotan međunarodnim konvencijama o zaštiti civila za vrijeme oružanih sukoba, čime je počinio kazneno djelo ratnog zločina iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Odredbom čl. 75. st. 3. i 6. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I), garantirana su temeljna jamstva civila prilikom njihovog uhićenja ili zatvaranja koja, u konkretnom slučaju, prema podacima iz spisa, ali i same obrane optuženika, nisu poštovana. Naime, suprotno citiranoj odredbi Protokola, civilu nisu predloženi razlozi njegovog lišenja slobode niti je isti evidentiran kao zarobljenik neprijateljskih snaga, što ukazuje da nije uživao zaštitu koja mu je trebala biti osigurana, posljedicom čega mu se izgubio svaki trag pa ni do danas nije pronađen.

Prvostupanjski sud s pravom ne prihvaća obranu optuženika da je on postupao po naredbi nepoznatog oficira tzv. JNA, jer optuženik o tome nije iskazivao u istrazi, već po prvi puta na glavnoj raspravi, što ukazuje na njegov pokušaj da umanjuje vlastitu kaznenu odgovornost. S druge strane, ova okolnost i nije relevantna za postojanje predmetnog kaznenog djela, budući da za kazneno djelo ratnog zločina jednako odgovara naredbodavac, kao i neposredni izvršitelj koji svjesno krši odredbe međunarodnog humanitarnog prava.

Isto tako, neprihvatljiva je teza žalbe da optuženik nije bio svjestan zarobljeničkog svojstva civila S. B.. Upravo suprotno, pregledom DVD zapisa o privođenju tog civila, kao i fotografije na listu 11 spisa, vidljivo je da četiri naoružane osobe u vojnim i maskirnim odorama, od kojih optuženik drži dugo oružje podignuto u vis, sprovode oštećenika koji ranjen hoda uz pomoć štapa s vidljivim opeklinama po licu, na način iz kojeg je očito da je tom civilu oduzeta sloboda kretanja, a potom ga predaju nepoznatom vojniku s kokardom na šubari koji civila hvata za ruku i dalje odvodi u kuću. Budući je

optuženik, kako sam priznaje, poznavao oštećenika od ranije, evidentno je imao saznanja da se radi o civilu hrvatske nacionalnosti, pa govora nema o tome da optuženik, kao pripadnik okupacijskih snaga, ne bi bio svjestan da je civil zarobljen i da s njime treba postupiti na način koji osigurava poštivanje barem minimuma ljudskih prava zagwarantiranih Protokolom. Stoga prvostupanjski sud osnovano zaključuje da je optuženik postupao s izravnom namjerom.

Konačno, kriminalno ponašanje optuženika ne može se podvesti pod odredbe Zakona o općem oprost. Ne radi se ovdje samo o učestvovanju optuženika u oružanoj pobuni protiv ustavnog ustrojstva i sigurnosti Republike Hrvatske, već je optuženik, sudjelujući u takvoj pobuni, još i protuzakonito lišio slobode konkretnu osobu te sudjelovao u njezinom zatvaranju, posljedicom čega joj se gubi svaki trag, a time su ostvareni elementi biča kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, koje kazneno djelo je izrijekom izuzeto od primjene oprosta.

Slijedom toga, dakle, navodi žalbe optuženika nisu osnovani, jer je na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje primijenjena i odgovarajuća odredba materijalnog prava te je optuženik osnovano oglašen krivim za kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Odluka o izrečenju kazni ispitana je povodom žalbe državnog odvjetnika, ali i po službenoj dužnosti, u smislu čl. 382. ZPP.

Nije u pravu državni odvjetnik kada predlaže izricanje strože kazne optuženiku i to bez primjene odredaba o ublažavanju kazne. Brojne olakotne okolnosti utvrđene po sudu prvog stupnja, a u kontekstu činjenice da optuženik sada odgovara zbog kaznenog djela s manjim opsegom kriminalne djelatnosti, doista ukazuju da se radi o naročito olakotnim okolnostima koje u svojoj ukupnosti opravdavaju odmjerenje kazne ispod zakonom zapriječenog minimuma. Ovdje posebno treba naglasiti da je optuženik, prema vlastitoj obrani koju prihvaća prvostupanjski sud, prilikom uhićenja spriječio druge pripadnike neprijateljskih postrojbi da oštećeniku nanesu teže tjelesne ozljede, što ukazuje da se ipak ne radi o bešćutnoj osobi kakvom optuženika želi prikazati državni odvjetnik.

Zbog toga, a u nedostatku posebnih otegotnih okolnosti, izrečena ublažena kazna zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci u svemu je zakonita i podobna da se njome ostvare propisane svrhe kažnjavanja.

S druge strane, nema uvjeta niti za izricanje blaže kazne, jer su sve olakotne okolnosti već našle dovoljnog odraza u visini kazne odmjerenje po sudu prvog stupnja.

Budući da time navodi podnesenih žalbi nisu osnovani, dok ispitivanjem prvostupanjske presude nisu nađene povrede na koje ovaj Vrhovni sud, u smislu čl. 379. st. 1. ZKP, pazi po službenoj dužnosti, trebalo je, temeljem čl. 387. ZKP, odlučiti kao u izreci ove presude.

U Zagrebu, 12. studenog 2009. godine

Zapisničar:

Vojimir Katić, v.r.

Predsjednica vijeća:

Zlata Lipnjak-Bosanac, v.r.